

Poruchy kontroly impulzov pri Parkinsonovej chorobe: Základné fakty pre pacientov

ČO SÚ PORUCHY KONTROLY IMPULZOV A AKÉ SÚ ČASTÉ PRI PARKINSONOVEJ CHOROBE?

Poruchy kontroly impulzov (PKI) predstavujú skupinu nadmerných a/alebo škodlivých nutkavých potrieb a porúch správania, ktoré sa môžu vyskytovať pri Parkinsonovej chorobe (PCH). Charakterizované sú neustálymi myšlienkami alebo nekontrolovateľným nutkaním robiť rôzne veci. Často sú nežiadúcim účinkom určitých liekov. Pacienti sami o sebe niekedy nevedia, že majú nejaký problém. V istom čase ochorenia môže dostať PKI približne 10-20% pacientov s PCH.

AKÚ PORUCHU SPRÁVANIA SA MÔŽU VYSKYTOVAŤ U PACIENTA S PCH S PKI?

Pacienti s PKI môžu mať poruchy, ako napríklad:

- Nekontrolovateľné hráčstvo
- Nadmerné jedenie
- Nadmerné nakupovanie
- Nadmerné sexuálne aktivity

Tieto poruchy správania sa môžu stať vážnymi keďže môžu spôsobovať osobné, rodinné alebo sociálne problémy. Napríklad nekontrolovateľné hráčstvo môže viesť k vážnym finančným problémom, nadmerné jedenie k priberaniu a pod.

Medzi ďalšiu častú poruchu patrí punding, ktorý sa prejavuje neustálym opakovaním jednej činnosti, ako napríklad rozkladanie a skladanie počítača, alebo triedenie kníh na policičke.

SPÁJAJÚ SA PKI S LIEKMI NA PCH?

PKI sa môžu objaviť u každého pacienta s PCH bez ohľadu na liečbu. Najčastejšie sa však vyskytujú u pacientov liečených skupinou liekov nazývaných dopamínoví agonisti. Medzi ne patrí:

- Pramipexol
- Ropirinol
- Rotigotín

Menej často sa PKI môžu vyskytovať aj u pacientov, ktorí sú neliečení alebo sú liečení inými liekmi na PCH.

AKO MÁM VEDIEŤ ČI SOM RIZIKOVÝ NA VZNIK PKI?

Pacienti, ktorí majú sklon vyhľadávať nové veci alebo sú impulzívni, môžu mať vyššie riziko vzniku PKI. Anamnéza hráčstva alebo závislosti od alkoholu takisto môže zvyšovať Vaše riziko. Na PKI sa zdajú byť náchylnejší viac muži a mladší

pacienti. Hlavným rizikovým faktorom je však užívanie dopamínových agonistov, najmä vo vysokých dávkach.

ČO MÁM ROBIŤ AK MÁM PODOZRENIE, ŽE MÁM PKI?

Najdôležitejším krokom je správne rozpoznanie PKI, pretože môžu viesť k vážnym finančným alebo vzťahovým problémom. Ak si myslíte, že máte Vy alebo Váš partner PKI, povedzte to lekárovi. Môžete ho poprosiť o súkromný a dôverný rozhovor. Ak je ťažké hovoriť o danej situácii, môžete si Vaše problémy a otázky zapísať a zdôveriť sa s nimi na najbližšej kontrole. Ako aj pri ostatných problémoch, často je nápomocné ak prídete na ňu so svojim partnerom, opatrovníkom, priateľom alebo príbuzným. Môžu Vám pomôcť nájsť spôsob ako prekonať Vašu situáciu.

Niekedy pacienti, ktorí majú prejavy PKI, nie sú vedomí, že by ich mali, alebo nie sú vedomí ich dôsledkov. Môžu ich často držať v tajnosti. Práve preto je pre opatrovníkov a rodinných príbuzných veľmi dôležité spolupracovať so zdravotníkmi, aby mohli PKI identifikovať a sledovať.

DAJÚ SA PKI LIEČIŤ?

Áno, PKI sa dajú liečiť. Najprv Vám lekár môže prispôbiť Vašu liečbu na PCH. Často pomáha zníženie alebo vysadenie dopamínových agonistov. Nemali by ste si vysadiť alebo zmeniť Vašu liečbu bez odporúčenia lekára. Napriek tomu, že PKI môžu byť veľmi závažné, zmenou v liečbe realizovanou postupne sa vyhnute zhoršeniu pohybových príznakov. V niektorých prípadoch môže vysadenie dopamínových agonistov spôsobiť abstinénčné príznaky, ako sú:

- Úzkosť
- Depresia a apatia
- Únava
- Poruchy spánku
- Bolesti

Porozprávajte sa s kvalifikovaným psychiatrom ak máte k tomu depresiu alebo inú poruchu nálady. V niektorých prípadoch môžu pomôcť psychiatrické lieky.

Prekonať PKI môže byť veľmi ťažké, no môžete si určiť postupy, ktoré u Vás najlepšie zaberú. Pamätajte aby ste zostali otvorení a pravidelne svoj stav konzultovali so svojim lekárom a opatrovníkom.